Arqueòlegs de l’ICAC intervenen al XV Congrés d’Arqueologia Cristiana

Tres investigadors de l’ICAC, Gemma Garcia, Jordi López i Josep M. Puche, van presentar tres comunicacions al XV Congrés Internacional d’Arqueologia Cristiana que va tenir lloc a Toledo del 8 al 12 de setembre (http://www.xvciac.es), organitzat per la Universitat Autònoma de Madrid. Gemma Garcia va parlar de la seu episcopal d’Ègara; Jordi López, del santuari paleocristià dels màrtirs Fructuós, Auguri i Eulogi, a Tarraco, i el mateix López amb Josep Maria Puche van fer una conferència titulada “Metrologia i proporcions en les basíliques paleocristianes de Tarraco». Més avall trobareu un resum de totes tres conferències.

L’objectiu del Congrés d’Arqueologia Cristiana era tractar sobre les relacions entre el clergat i l’arquitectura i el desenvolupament de la toponímia, la numismàtica i les arts plàstiques en països d’Orient i Occident en els orígens del cristianisme. La trobada, que se celebra des del segle XIX, ha aplegat en l’edició d’enguany més de 350 especialistes de més d’una vintena de països. L’última edició es va celebrar el 1999 a Viena.

Jordi López Vilar (centre) durant la seva intervenció, amb Vicenzo Fiocchi Nicolai,

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

rector del Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana, impulsor del congrés.

Vegeu tot seguit un resum de les conferències presentades pels tres arqueòlegs de l'ICAC.

Gemma Garcia Llinares (ICAC); Antoni Moro Garcia (Museu de Terrassa) i Francesc Tuset Bertran (UB): "La seu episcopal d'Ègara, segles IV-IX".

Amb aquesta comunicació es van presentar per primera vegada al públic internacional els resultats de les excavacions arqueològiques al conjunt monumental de les esglésies de Sant Pere de Terrassa, objecte d'una monografia que porta a terme l'ICAC. Fins ara l'únic coneixement que se'n tenia provenia de Josep Puig i Cadafalch i d'articles de bibliografia local. La magnitud del complex suposa un dels pocs exemples de conjunt episcopal sencer en planta i ajuda a entendre molts aspectes funcionals que fins ara no es coneixien, a més d'obrir noves vies d'investigació i estudi.

Jordi López Vilar: "El santuari paleocristià dels màrtirs Fructuós, Auguri i Eulogi al suburbi de Tarraco"

La cristianització de Tarraco és un dels fenòmens més visibles en el marc de les transformacions de la tardoantiguitat. L'auge creatiu i institucional des de finals segle IV va implicar la transformació de la fesomia urbana i el naixement d'una nova topografia cristiana.

L'estat actual dels nostres coneixements no permet saber la situació dels edificis eclesiàstics a la ciutat, però l'excavació arqueològica d'un santuari martirial suburbà aporta prou dades per valorar la importància de la comunitat cristiana i el creixent poder del bisbe. El sepulcre dels màrtirs és l'origen d'una extensa necròpolis ad sanctos. La construcció a principis del segle V d'una sèrie d'edificis encara va donar més relleu al santuari: la gran basílica de tres naus al centre de la necròpolis amb una construcció adossada i un baptisteri. Més al nord apareix una segona basílica més petita, precedida per un atri i associada a altres edificis d'indubtable caràcter rural.

Amb la desaparició de l'Imperi romà s'aturen els enterraments de la necròpolis i s'abandona la basílica septentrional. Es prefigura, així, una nova topografia que arribarà al punt culminant al segle VI, amb la construcció d'una nova catedral a l'acròpolis romana i una nova basílica de commemoració martirial a l'arena de l'amfiteatre.

Josep Maria Puche Fontanilles i **Jordi López Vilar**: "Metrologia i proporcions en les basíliques paleocristianes de Tarraco: la basílica septentrional del complex suburbà de Sant Fructuós i la basílica de l'amfiteatre"

Aquesta comunicació fa l'anàlisi arquitectònica de dues basíliques tarraconenses de les quals hi ha una planimetria fiable: la basílica septentrional del conjunt suburbà de Sant Fructuós i la basílica de l'amfiteatre. Són edificis que corresponen a dues etapes ben diferenciades. La primera s'ha datat de principis del segle V i la planta respon a un canon clàssic: precedida per un quadripòrtic, la basílica de tres naus disposa també de transcepte, absis quadrangular i contraabsis. La basílica de l'amfiteatre és del segle VI i mostra característiques d'època posterior, com l'absis de planta de ferradura.

Tota construcció implica una planificació que sovint va més enllà l'aspecte utilitari, i de fet l'arquitectura sovint és un vehicle per expressar ideologies i creences. L'estudi de dues de les basíliques paleocristianes de Tarragona ha establert el projecte constructiu original, en què formes i proporcions es van utilitzar com a símbol per accentuar el caràcter sacre d'aquests edificis.

L'anàlisi permet deduir les unitats de mesura i el joc de proporcions i el mòdul emprats. Per desgràcia, la nul•la conservació dels murs en alçat en dificulten la restitució volumètrica, però és d'esperar que els principis que regeixen la planta es manifestin també en l'alçat. D'acord amb aquesta premissa s'ha definit una proposta restitutiva dels volums.